

**En ny lag om stöd vid korttidsarbete – ett mer förutsägbart,
förenklat och stärkt regelverk (SOU 2022:65)
(Fi2022/03407)**

Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet har genom remiss anmodats att yttra sig i rubricerat ärende. Fakultetsnämnden får härmed lämna följande synpunkter.

Syftet med den nya lagstiftningen är att regelverket om stöd vid korttidsarbete ska bli enklare att tillämpa och mer förutsägbart. Fakultetsnämnden lämnar mot den bakgrunden följande kommentarer till förslaget, inriktade på de rättsliga förutsättningarna för att komma ifråga för stöd.

Ett permanent system för stöd vid korttidsarbete

En förenkling ligger onekligen i att dagens två system för stöd vid korttidsarbete ersätts av ett system, även om det givetvis kan vara svårt att på förhand bedöma hur ett permanent system kan hantera tillfälliga kriser vars omfattning till sin natur är svåra att förutse.

Definitionen av ordinarie arbetstid och ordinarie lön

I 1 kap. 5 § 1. föreslås en definition av ordinarie arbetstid: *Ordinarie arbetstid är den tid som en arbetstagare skulle ha arbetat, om han eller hon inte hade deltagit i korttidsarbete.* Som utredningen själv konstaterar (s. 231) är regeln inte utformad för att hantera arbetstid som inte är regelbunden månad för månad. Utredningen stannar för att behålla definitionen i nuvarande lagstiftning (s. 232). Det finns vissa vinster i fråga om enkelhet, men det kan ifrågasättas om inte till exempel ett genomsnitt av en något längre period bättre skulle spegla förhållanden över tid (stödet avses ges just till företag som är livskraftiga över tid). De svårigheter utredningen hänvisar till skulle i liten utsträckning träffa arbetstagare som har regelbundna arbetstider, och det är ju för att mer rättvisande beräkna arbetstiden för andra arbetstagare som en annan beräkningsperiod överhuvudtaget övervägs.

Motsvarande synpunkt kan gälla definitionen av ordinarie lön, som hänger samman med arbetstiden. Inte heller den definitionen är utformad för att hantera oregelbundna arbetstider (*ordinarie lön är den*

regelmässigt utgående kontanta lön som arbetstagaren skulle ha haft under stödmånaden om han eller hon inte hade deltagit i korttidsarbete).

Förutsättningen för stöd

Förutsättningen för stöd definieras i 2 kap. 1 §. Enligt utredningen är ett av problemen med den nuvarande lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete att det är svårt att avgöra när en *allvarlig* ekonomisk svårighet föreligger för ett sökande företag (s. 196), se 5 a § lagen om stöd vid korttidsarbete. För att stöd enligt den nu gällande lagen ska ges är ett krav att företagets ekonomiska svårigheter ska ha orsakats av något *förhållande utom arbetsgivarens kontroll* (5 a § 2 st. 2 p.). Företagets ekonomiska svårigheter ska vidare inte rimligen ha kunnat förutses eller undvikas (5 a § 2 st. 3 p.) och arbetsgivaren ska ha använt sig av andra tillgängliga åtgärder för att minska kostnaden för arbetskraft (5 a § 2 st. 4 p.). I den föreslagna lagen ändras förutsättningarna för stöd dels på så sätt att kravet på att företagen vidtagit åtgärder för att minska sina kostnader för arbetskraft tas bort, dels genom att bedömningen istället ska utgå från arbetsgivarens *behov av arbetstidsminskning*. Detta behov ska vara *betydande*. På så sätt ska stödets syfte att rädda livskraftiga företag i tillfälliga svårigheter tillgodoses bättre, vilket också enligt kommittén tydligare framgår av den föreslagna bestämmelsen (s. 169 ff. och s. 198). Den föreslagna skrivningen medför en förskjutning i vilket behov som är det primära för arbetsgivaren. Det är ju noga taget inte behovet av just arbetstidsminskning som är det primära, att minska arbetstiden är ett sätt att minska kostnaderna. Behovet är att tillfälligt minska kostnaderna för arbetskraften, att tillfälligt minska arbetstagarnas arbetstid är ett sätt att tillgodose det behovet. Skrivningen innebär också en språklig förskjutning. Själva arbetstidsminskningen, i vart fall i mer allmänt språklig mening, drabbar inte arbetsgivaren utan arbetstagarna. Det är också så uttrycket i huvudsak används i lagen i övrigt (se särskilt 2 kap. 9 - 14 §§ om uträkning av stödet och 4 och 5 kap. om preliminärt respektive slutligt stöd).

Att det relevanta behovet är arbetsgivarens behov av minskade arbetskraftskostnader framgår också av att utgångspunkterna för bedömningen av huruvida behovet ska anses vara *betydande*.

Utgångspunkterna ska vara desamma som enligt den nuvarande lagens utgångspunkter för om de ekonomiska svårigheterna ska vara särskilt allvarliga, och det tycks alltjämt vara om de ekonomiska svårigheterna är särskilt allvarliga som rättstillämparen har att bedöma (s. 202 och s. 466 ff.). Liksom rekvisitet allvarlig ekonomisk svårighet måste rekvisitet *betydande behov av arbetstidsminskning* givetvis avgöras i det enskilda fallet, vilket också konstateras av kommittén (s. 206). Att bedömningen görs i det enskilda fallet betyder inte att inte vissa riktlinjer kan ges i förarbetena, till exempel riktlinjer för vilket behov

av arbetstidsminskning som ska kvalificera som betydande. Dessa nivåer ska enligt förslaget vara desamma som enligt nuvarande lagstiftning, men med sikte på arbetsgivarens behov av arbetstidsminskning (det vill säga minskade arbetskraftskostnader).

Det ges också vissa andra riktlinjer för bedömningen, som rättstillämparen givetvis inte är bunden av, men som kan vara ägnade att leda till vissa frågor om den tänkta tillämpningen. I specialmotiveringen nämns att en allmän lågkonjunktur inte anses vara "en exceptionell störning som ger rätt till stöd" (s. 468). I det avseendet tycks alltså rätten till stöd avgränsas på ett sätt som inte tydligt framgår av lagtexten. I specialmotivering nämns brand i en fabrik hos arbetsgivaren som en sådan omständighet som kan leda till ett tillfälligt behov av arbetskraftsminskning (s. 467). Om en sådan omständighet också är en ekonomisk svårighet som ligger utom arbetsgivarens kontroll (se vidare nedan om det språkligt icke-intuitiva i konstruktionen) lämnas till rättstillämparen. Till exempel: Enligt köplagens (1990:931) regler om säljarens skadeståndsansvar för dröjsmål (27 §) anses brand hos säljaren inte vara en sådan omständighet som befriar från ansvar, i vart fall inte om den inte orsakats av en pyroman (prop. 1988/89:76 s. 111). Om branden däremot enligt lagen om stöd vid korttidsarbete skulle ligga utom arbetsgivarens kontroll skulle alltså en arbetsgivare som drabbas av en brand i en fabrik med därpå följande leveransproblem och behov av att tillfälligt minska arbetstagarnas arbetstid kunna vältra över en del av kostnaden på arbetstagarna och staten. Händelsen (branden) ligger alltså till synes samtidigt inom och utom arbetsgivarens kontroll, och det lämnas till rättstillämparen att överväga om arbetsgivarens behov av arbetstidsminskning till följd av branden trots exemplet i förarbetena ska anses ha kunnat förutses eller undvikas (och hur arbetsgivarens försäkringssituation med mera ska bedömas).

Det kan ifrågasättas om den eftersträvade ökade förutsägbarheten jämfört med nuvarande lagstiftning uppnås. I vissa avseenden blir den föreslagna lagstiftningen snarare i vart fall språkligt mindre lättbegriplig. Med förskjutningen i fokus från de ekonomiska svårigheterna till arbetsgivarens behov av arbetstidsminskning följer att arbetsgivarens ekonomiska svårigheter blir delrekvisit i bedömningen av det betydande behovet av arbetstidsminskning istället för att vara det huvudsakliga rekvisitet. Enligt nu gällande lagstiftning ska, som framgått ovan, de ekonomiska svårigheterna ha orsakats av något förhållande utom arbetsgivarens kontroll (5 a § 2 st. 2 p.). I nuvarande lagstiftning är det alltså omständigheterna som orsakat de ekonomiska svårigheterna som ska ha legat utanför arbetsgivarens kontroll. I nästföljande punkt framgår att de ekonomiska svårigheterna inte rimligen hade kunnat förutses eller undvikas. Enligt förslaget ska istället behovet av arbetstidsförkortning ha orsakats av ekonomiska

svårigheter utom arbetsgivarens kontroll. Det är alltså enligt den föreslagna lagtexten inte orsaken till de ekonomiska svårigheterna utan själva svårigheterna som ska ligga utom arbetsgivarens kontroll. Det är inte språkligt intuitivt, och leder till vissa oklarheter som att ”[a]rbeitsgivaren behöver visa på vilket sätt den externa händelsen utgör en ekonomisk svårighet som orsakar ett betydande behov av arbetstidsminskning” (s. 206 f. och s. 468). Även om det går att förstå att det som ska visas är att en viss händelse utom dennes kontroll orsakar en ekonomisk situation som i sin tur kan lösas genom att arbetskraftskostnaderna tillfälligt minskas förefaller inte vinsten i tydlighet och förutsägbarhet så stor jämfört med nuvarande lagstiftnings inriktning på de ekonomiska svårigheterna som utgångspunkt för rätt till stöd. Det som i realiteten förändras med den föreslagna lagstiftningen är såvitt får förstås framförallt att kravet på att arbetsgivaren först behöver ha försökt minska sina arbetskraftskostnader på annat sätt än genom arbetstidsminskning tas bort.

Stöd till följd av överenskommelser i kollektivavtal

Det förefaller välövertvägt att behålla möjligheterna för arbetsgivare och arbetstagarorganisationer att träffa kollektivavtal om stöd vid korttidsarbete. Det kan noteras att såväl de nuvarande reglerna som de föreslagna, liksom lagstiftningen i allmänhet, har arbetstagarorganisationer som är organiserade på visst sätt för ögonen. Hur stöd till följd av eventuella kollektivavtal mellan arbetsgivare och sådana arbetstagarorganisationer som är organiserade på ett annat sätt ska bedömas lämnas till rättstillämparen att avgöra.

Förslag till yttrande i detta ärende har upprättats av universitetslektor Mikael Hansson. Yttrandet har på delegation avgivits av Juridiska fakultetens dekanus, professor Anna Singer.

Anna Singer